

0 0 1 0 0 2 7

KOONDERAKONNA JA MAARAHVA ÜHENDUSE NING KESKERAKONNA VALITSUSKOALITSIOONI PROGRAMMILISED PÕHISEISUKOHAD

Koonderakond ja Maarahva Ühendus ning Keskerakond (edaspidi: pooled) sõlmivad valitsuskoalitsiooni moodustamiseks lepingu, mille aluseks on poolte selgelt väljendatud poliitiline tahe tagada ühiselt valitsemise, juhtimise ja haldamise stabiilsus Eestis ning rahva poolt mandaadi andmisega kinnitatud poolte programmilise ühisosa teostamine. Leping sõlmimisel juhivad pooled eesmärgist tugevdada Eesti riiklust, jätkata turumajanduslikke reforme koos efektiivse sotsiaalpoliitikaga, tõsta ausse õigusi, kohustusi ja vastutust eeldavaid ühiselureeglid ning tagada arenguks turvaline keskkond.

Poolte alljärgnevalt esitatavad programmilised põhiseisukohad on ühtlasi koalitsioonivalitsuse tegevuskava kohustuslikuks aluseks.

I RIIKLUS

Pooled peavad iseseisvuse ja sõltumatuse eelduseks poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja ökoloogiliste protsesside eesmärgistatud ning sihipärast suunamist koos riigivõimu suutlikkusega kindlustada kontroll oma piiride üle, garanteerida territooriumi terviklikkus ja sisekorra stabiilsus - võimet kaitsta riiklust ja tagada rahvuslik julgeolek.

Eesmärgi saavutamiseks peame vajalikuks:

1. Jätkata suunda integreerumisele WEU, Euroopa Liidu (EL) ja NATO-ga. Assotsiatsioonileping EL-ga tuleb kiiresti sõlmida ja ratifitseerida, töötada aktiivselt EL täisliikmeks saamise nimel. Eesti peab oluliselt tõstma oma aktiivsust Euroopa väikeriikide huvide kaitsel ÜRO-s ja OSCE-s.
2. Parandada suhteid Venemaaga. Heanaaberlike suhete aluseks on Eesti kindel keeldumine NSVL õigusjärgsusest ja SRÜ mõjusfääride kontseptsioonist.

3. Lähtuda läbirääkimistel idapiiri üle Tartu rahulepingust ning asjaolust, et analoogseid piirirealiteete esineb paljudel endise NSVL naabritel. Otsekohe tuleb sisse seada efektiivne kontroll praeguse kontrolljoone üle.
4. Kodakondsus-, välismaalaste- ja keeleseaduse põhimõtteid ei muudeta. Nõukogude okupatsiooni ajal kehtinud seadustele vastavalt ümberasunud inimesi, kes pole Eesti kodanikud, käsitleb Eesti kui välismaalasi.
  - * Kui sellised isikud ei võta või ei saa Eesti kodakondsust, peavad nad Eestis elamiseks taotlema elamisluba.
  - * Välismaalased varustatakse liikumisvabadust tagavate reisidokumentidega.
  - * Elamislubade andmise või pikendamise eelduseks eru- ja reservsõjaväelaste puhul on mõne teise riigi välispass.
5. Lähtuda arusaamast, et vabatahtlik mittekodanike ümberasumine on Eestis ja kogu regioonis stabiilsust suurendav faktor. Toetada jätkuvalt mitte-eestlaste vabatahtlikku tagasipöördumist nende põlisele kodumaale, samuti ümberasumist kolmandatesse riikidesse. Eesti soovib sõlmida tagasirände alased lepingud SRÜ riikidega, eeskätt Ukraina ja Valgevenega. Venemaaga sõlmitud leping tuleb ratifitseerida Riigikogus.
6. Ebaseaduslikult riigis viibivate isikute suhtes tugevdada siseriiklikult koordineeritud tegevust. Eesti ei soovi olla illegaalse migratsiooni transiidmaa.
7. Korrastada regionaal- ja rahvastikustatistika ja selleks vajalikud andmebaasid.
8. Riikluse käesoleval arenguetapil pidada esmatähtsaks jõudude ning vahendite koondamist kuritegevuse ja korrupsiooni ohjeldamiseks ning õiguskorra tagamiseks, mille eelduseks on korrastatud riiklus ja õiguskaitseorganite töö süsteemne ülesehitus ning efektiivsus. Säilitada Kodukaitse üleriigilise organisatsioonina.
9. Õigus- ja kohtusüsteemi korrastamisel lähtuda Kontinentaal-Euroopa ja EL süsteemist. Tagada kohtute ja kohtupidamise sõltumatus.
10. Prokuratuur muuta iseseisvaks, üksnes seadusele alluvaks institutsiooniks.
11. Seada sisse efektiivne kontroll korrakaitseorganite ja teiste riigistruktuuride üle.
12. Riigikaitse relvastatud struktuuride moodustamise aluseks pidada üldist kaitseväeteenistuskohustust, mis koosneb esmasest mõnekuisest sõdurikursusest ja hilisemast perioodilisest teenistusest reservis. Peetakse oluliseks elukutseliste kaitseväelaste arvu suurendamist. Üliõpilased vabastatakse ajateenistusest. Noortalunikele kohaldatakse ajateenistuse edasilükkamist.

13. Riigiparaati ei suurendata. Võetakse vastu riigiparaadi tegevust reguleerivad seadused.
14. Koalitsioonipartnerid ei toeta niisuguseid Põhiseaduse muudatusi, mis ohustaksid parlamentaarsele demokraatialle tugineva riigikorralduse väljakujunemist.

II MAJANDUS

1. Hoida krooni kurss saksa marga suhtes muutumatuna. Eesti krooni tagamise seaduse ja Rahaseaduse põhimõtteid ei muudeta.
2. Säilitada Eesti Panga sõltumatus valitsusest. Riigi osalust kommertspankades esindab Eesti Vabariigi Valitsus.
3. Hoida riigi eelarve tasakaalus. Riigieelarveliste kulutuste katteks laene ei kasutata. Eesti majanduse stabiilsus eeldab tasakaalustatud ja positiivset maksebilanssi ning ekspordi eelisarendamist.
4. Eesti jääb avatud majandusega riigiks. Lähtuda Euroopa Liidu ja GATT-i vabakaubanduslepingu põhimõtetest, jätkata vabakaubanduslepingute sõlmimist teiste riikidega. Võtta kasutusele abinõud kõlvatu konkurentsi vältimiseks.
5. Riik ei taga kellelegi siseturгу, kuid soodustab kodumaiste tootjate pääsu välisurule. Strateegiliste reservide loomist ja riiklikke tellimusi ei käsitleta turu tagamisena.
6. Kavandada maksusüsteemis muudatusi ettevõtlussoodsa keskkonna loomiseks. Võtta suund ettevõtte tulumaksu vähendamisele. Mitte tõsta maksukoormust. Suurendada üksikisiku maksuvaba miinimumi.
7. Kehtestada osa senistest riiklikest maksudest kohalike maksudena koos riigi poolt täidetavate funktsioonide ja volituste üleandmisega kohalikele omavalitsustele. Kehtestada maamaks ja üksikisiku tulumaks (Tallinnas osaliselt) kohalike maksetena.
8. Kasutada sooduskrediitide andmiseks sihtkapitale (näiteks väikeettevõtluse, põllumajanduse ja maaelu, ekspordi või elamuehituse krediteerimise kapitale), mille lõppriski kannab laenuvõtja. Töötada välja ja käivitada pikalaenu süsteem.
9. Majanduselu reguleerimisel on oluline osa riiklikel sihtprogrammidel.
10. Kiirendada riigi omandis olevate ettevõtete erastamist. Jätkata monopolide likvideerimist ja välistada uute loomist. Strateegiliste ettevõtete (raudtee, sadamad, lennujaamad jms.) erastamine toimub koalitsioonipartnerite

Ryan

Fülldal

nõusolekul. Esialgu säilitada riiklik omand elutähtsatel aladel (riigi mets, elektrijaamad, kõrgepingeliinid, põlevkivikaevandused, raudtee, sadamate ja lennujaamade maa jms.).

11. Luua selgus ja korrektne asjaajamine Erastamisagentuuri tegevuses, avalikustada ja anda hinnang senistele erastamistingutele.
12. Tagada välis- ja kodumaisele ettevõtlusele võrdväärsed konkurentsitingimused.
13. Tagastada maa riiklike maakasutusplaanide alusel ja täpsusega riigi kull.
14. Õigusjärgsetele omanikele ja nende õigusjärglastele tagastada või kompenseerida vara selles osas, mis on neile kuulunud ja säilinud.
15. Kaitsta omandi tagastamisel seadusandlike ja muude meetoditega üürnike ning heausksete omanike või kasutajate õigusi, et vältida uut ebaõiglust. Heastada õigusjärgse omaniku poolt üürnikule (rentnikule) kulutused, mis on tehtud omaniku võõrandatud majas (korteris) selle paremustamiseks.
16. Võimaldada RKO-de eest välja osta ühepereelamu või suvila juurde kuuluv või kodukoha maa arvestusega, et sõltuvalt maa asukohast saab keskmise perekonna keskmiste tööaastate eest seda omandada.

III MAAMAJANDUS

Maamajanduspoliitikas lugeda määravaks kogu majanduse ja maaelu tasakaalustatud ning stabiilset arengut, elanikkonna nõudluse katmist kodumaiste kvaliteetsete toiduainetega ning nende strateegiliste reservide loomist.

Selleks peame vajalikuks:

1. Kiirendada omandi- ja maareformi stabiliseerimaks olukorda põllumajanduses ja maaelus ning loomaks põllumajandustootjatele võimalus motiveeritud tööks.
2. Arendada maa infrastruktuuri ja rahastada regionaalse ning asundustegevuse arengu sihtprogramme riiklikest ja riigi kaudu vahendatud ressursidest.
3. Soodustada kauba-, krediidi-, tööjõu-, maa- ning kapitaliturgude teket ja arengut.
4. Hoida Eesti maa rahvastatuna, säilitades eesti rahva omapära ja omakapitalile tuginev maamajandus.

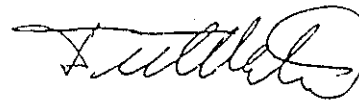
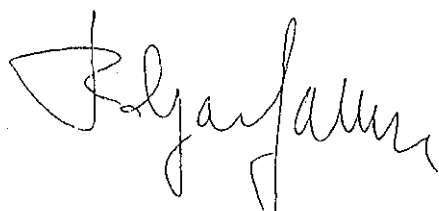
5. Tugineda põllumajanduse ja maaelu seadusandluses EL kaubandus- ja majanduspoliitika põhimõtetele, võttes arvesse Eesti olusid ja põllumajanduse tootmise iseärasusi.
6. Korraldada valitsuse ja põllumajandustootjate vahelised läbirääkimised.
7. Tunnistada maa tagastamise õigustatud subjektideks ka kohalikud omavalitsused.
8. Riiklike metsaresursside müümisel eelistada eesti kapitalil põhinevaid ettevõtteid.
9. Tagastamisele mittekuuluvate metsamaade baasil võimaldatakse asutada metsatalusid.
10. Toetada kaluriühistute asutamist ja eesti kapitalil põhineva kalatööstuse arengut.

Käesoleva aasta kiireloomulised meetmed:

- * Põllumajanduslike väiketootjate vabastamine tulumaksust.
- * Toiduteravilja riigireservi ostmise piirhindade kehtestamine.
- * Täiendavate laenuressursside leidmine kevadtööde perioodil põllumajandustootjate madalaprotsendiliseks krediteerimiseks.
- * Põllumajandusettevõtete massiliste pankrottide vältimiseks nende ja riigi vahelise võlasuhte reguleerimine, kusjuures võlasuhete korrastamise perioodil on võimalik põllumajandusettevõtete riigivõlgade ajutine külmutamine.

Saja päeva jooksul pärast valitsuse moodustamist lepivad koalitsioonipartnerid kokku järgnevates maamajandusküsimustes:

- * Kaalutakse metsa-, maa- ja kalaametite üleviimist Põllumajandusministeeriumi haldusalasse.
- * Otsustatakse põllumajanduslike riiklike õppeasutuste (EPMÜ, kõrgemad koolid, tehnikumid ja põllumajanduskoolid) praeguse alluvuse otstarbekuse küsimus.
- * Koostatakse riiklikud sihtprogrammid talumajanduse ja ühistegevuse arendamiseks.

- * Kehtestatakse põllumajandussaaduste impordi kord, mis välistaks kõlvatu konkurentsi. Sellest tekkivad rahalised vahendid suunatakse eelarvevälistesse põllumajanduse arengu fondidesse.
- * Toetatakse põllumajandusliku ühistegevuse arengut omandireformi käigus.
- * Korrastatakse põllumajandusettevõtete maksustamise süsteeme ja krediteerimise põhimõtteid.

IV ÜHISKOND JA KULTUUR

Ühiskonnaelu korraldamisel on eesmärgiks leevendada avatud vabaturumajandusele üleminekuga kaasnenud ja kaasnevaid pingeid ühiskonnas, loomaks eeldused kõigi eluvaldkondade tasakaalustatud arenguks.

1. Luua maakondlike tööturuametite juurde arendusteenistused, mis aitavad arendada ettevõtlust ja suurendada tööhõivet, eriti Eesti mahajäänutes piirkondades.
2. Töötada välja riiklikud sihtprogrammid lahendamaks riskirühmade probleeme.
  - * Luua sooduskrediidisüsteem noorte perede abistamiseks.
  - * Võtta vastu 1995. aastal pensioniseadus, mis arvestaks inimeste tööpanust. Pensionikindlustus oma põhiosas rajaneb töövõtja ja tööandja sundkindlustusel põhineval sundkindlustusel.
3. Sotsiaalkindlustuse korraldamiseks luua valitsusväline, seaduse alusel tegutsev, avalik-õiguslik institutsioon. Riik soodustab vabatahtlikku pensioni- ja ravikindlustust. Pension peab jõudma pooleni keskmisest palgast.

Ühiskonna tuleviku ja rahvusliku iseolemise tagatiseks on kultuur ja haridus, mille hoidmist ja arendamist peame vältimatuks sotsiaalse regulatsiooni kõigil tasandil.

1. Lähiaastatel tagada edasijõudvatele noortele tasuta haridus riiklikes õppeasutustes.
2. Õpetajakutse prestiiži taastamiseks tagada riiklikes ja munitsipaalõppeasutustes pedagoogidele riigiteenistuja staatus ning selleks vajalikud sotsiaalsed ja majanduslikud garantiid.

Raharlan

Tuttel

3. Taastada kool juriidilise isikuna.
4. Teaduse finantseerimine siduda eeskätt Eesti tulevikku määravate arengukavade ja sihtprogrammidega ning osalusega EL suurtes rahvusvahelistes programmides.
5. Kultuuriasutusi finantseerida riigi poolt mahus, mis tagab kultuuritraditsioonide kestmise ja professionaalse ning rahvakultuuri elujõulisuse.
6. Jätkata avalik-õiguslike meediakanalite tegevuse seadusandlikku korrastamist, tagamaks nende põhifunktsioonide efektiivne täitmine.
7. Korrastada Kultuuri- ja Haridusministeeriumis kultuuri- ja haridusasutuste haldamine põhimõttel, mis tagab mõlemas valdkonnas iseseisva arengu ning vajaliku koostöö.

Käesolev leping kehtib järgmise Riigikogu valimiseni.
Lepingu muutmine toimub konsensuse alusel.

Keskerakond

Koonderakond ja Maarahva Ühendus

.....
Edgar Savisaar

.....
Tiit Vähi

„31. märts“ .....1995.a.

„31. märts“ .....1995.a.

Valitsuskoalitsiooni programmilised põhiseisukohad on kooskõlastatud Keskerakonna delegatsiooni (Edgar Savisaar, Siiri Oviir, Rein Veidemann) ja Koonderakonna ja Maarahva Ühenduse delegatsiooni (Tiit Vähi, Arnold Rüütel, Mart Siimann) poolt.

